

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disquisitionvm Magicarvm Libri Sex

Delrío, Martín Antonio

Mogvntiae, 1624

Anacephalæosis Dvodecim, Salvbrivm Monitorvm, Qvæ Confessariis In
Promptv esse debent.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62472](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62472)

ANACEPHALÆOSIS DVODE-
CIM, SALVBRIVM MONITORVM, QVÆ
CONFESSARIIS IN PROMPTV
esse debent.

MONITIO I.

Dæmones esse.

VM in homines a-
theos inciderint, du-
bitantes an sint dæ-
mones? proponant
illis id doceri aper-
tis S.S. verbis passim
occurrentib. 2. hūc
perpetuum Ecclesiæ sensum fuisse. 3.
hæresim esse contrarium defendere:
quæ tria probantur à Theologis in ma-
teria de Angelis. 4. conuincit ratio ef-
fectuum quorundam mirabiliū expe-
rientia, vt verbi gratia subito montem
vnum loco mouere: bruta loqui: de-
functorum simulacra oculis spectan-
da proponere; linguis incognitis loqui:
res ferreas (sine magnete) argenteas
pateras, aut similia magni ponderis
super mensa locata, sine funiculo aut si-
mili instrumento, attrahere ab vno ex-
tremo ad aliud, subsultantia: quod
quis foliolum chartæ inter multa sit
electurus certò prædicere: chartam ab
aliquo ex toto chartarum ludo extra-
ctam, in manibus extrahentis manen-
tem, noua inducta figura, ter facere

Aⁱmmutari: facere vt tres vel plures
diuersæ personæ de vna eademque re-
cogitent: vim imaginatiuæ alterius fa-
cere. vt de alia re vix cogitet, quam ea
quæ cogenti nota: (vix, dico, nam o-
mnino vel voluntatem vel intellectum
cogere, seu necessitate quadam absolu-
ta ad id adigere, nec dæmon potest) fa-
cere specula, in quibus, quæ in decem
milliaribus fiant, videri possint: trium
horarum spacio arbutulam verâ spi-
tamæ longitudine ex mensa facere, ex-
crescere: facere certæ lucernæ lumine
accenso, vt quotquot adsunt mulieres,
vestibus se nudent, & quæ natura do-
cet tegenda oculis obijciant, & sic nude
tripudare non desinant, quamdiu ar-
deat in medio apposita lucerna leporis
adipe plena & certis characterib. in-
sculpta, & huiusmodi alia, quæ nobis
circulatores ex Baptista à Porta scrip-
tis & disciplina obtrudunt, quorum
cum nec naturales, nec artificiosæ causæ
proferantur idoneæ, spiritualib. causis
effectus tribui debent; quæ sunt An-
geli, & dæmones.

MONI

vi scilicet. 2
q. 2.

MONITIO II.

Non licere vllum pactum vel amicitiam cum dæmonibus inire.

vldel. lib. 2
q. 4. & l. 4
part. post.
q. 4. sect. 8

Vi putant non esse magnum peccatum cum dæmonibus fœdus, pactum, aut familiaritatem habere, doceantur primo, quanta sit vis & dignitas primi præcepti prioris Decalogi tabulæ. Nempe illud vt ordine, sic & dignitate primum esse. Nam digniora esse, ratione obiecti, tria primæ tabulæ septem alijs tabulæ secundæ: & inter illa tria, præcipuum esse primum. Tertium enim potissimum agit de cultu externo, secundum de verborum honore, primum de amore & fidelitate animi Deo exhibenda & virtute religionis seu Theosebias, seu Latriæ, quare cum hæc virtus Deo gratissima sit, etiam illi contrarium vitium est odiosissimū, nempe idololatria & infidelitas. nam est quædam apostasia, proditio, & transfugium ad hostium Dei Principem diabolum: quod peccatum est omnium vitiorum moralium grauisimum: & ideo huic præcepto à Deo pœna fuit addita, cum Deus testatur se fortem & zelotem esse, & hoc peccatum vsque in tertiam & quartam generationem vltrisci, & vocat hoc peccatum odium sui, eo quod transgressores vocat oses suos. Secundo doceantur omne cum dæmone fœdus aut amicitiam contra hoc primum præceptum esse. Cum enim inter Deum & dæmonem sit quasi perpetuum bellum seu odium (Vnde de dæmonibus legimus: *superbia eorum qui te oderunt, ascendit semper: & Diabolus vocatur Satan, hoc est ad-*

Exod.
10. v. 5.

A uersarius) tenemur nos, vt vas alli Dei, perpetuum quoque & capitale odium cum dæmone exercere, hoc bellum vt Pater patratus, initio mundi Deus indixit, cum dixit Serpenti: *Inimicitias ponam inter te & mulierem, & semen tuum & semen illius b.* quibus verbis prohibemur vllas cum dæmonibus inducias aut commercium habere. Idē nos docet Apostolus: *Nolo, inquit, socios vos fieri demoniorum c.* Idem nos in baptismo promissimus, Sacramento adstricti, Ecclesiæ nomine rogante Sacerdote & patrinis pro nobis respondentibus non semel, Nos abrenunciare Satanae & pompis eius. Cum itaque hoc bellum initio mundi conditi indictum, & initio Ecclesiæ Christianæ tuba Apostolica renouatum, & à nobis cum in Ecclesia fuimus regenerari iureiurando votiuo sit susceptum ac promissum, sequitur eum, qui cum hoste pactum vllum aut familiaritatem colat: perfidia, transfugij, & apostasiæ reum non minus esse, quam vel monachus votiuam deferens professionem, vel miles ad hostem transfugiens, vel Christianus Mahumetismo se addicens Tertio moneantur non tantum hoc Deo displicere, sed ipsis quoque perniciosissimum esse. Dæmonum enim in homines odium est inexplebile, & à sui lapsus tempore nunquam illud remiserunt, nec vnquam remitterent aut minuent: si permitterentur à Deo omnes mortales interimerent, quod quia vident sibi non licere, ideo assidue hominibus animæ, mortem moliantur adferre per varias & multiplices peccandi illecebras: ne, qua excidere beatitudine, homines potiantur. Odij magnitudo patet ex vehementia & acerbitate cruciatuum aut vexationum quas intulere, quotiescumq; Deus illis permisit, vt tellantur Iobus, Saræ ma-

b Genes. 3
v. 17.

c 1. Cor.
10. v. 11.

a Iob. 21.
v. 17.

riti, D. Antonius & alij innumeri. Per-
tinaciam odij docent, Iobus dicens:
*Cor eius indurabitur tanquam lapis, &
stringetur quasi malleatoris incus a. &
Christus Dominus, vos, inquit, ex patre
diabolo estis, & desideria patris vestri vul-
tis facere: & ille homicida erat ab initio: &
in virtute non stetit is, & non est veritas in eo.
cum loquitur mendacium, ex proprijs loqui-
tur, quia mendax est, & pater eius b.* cum
dicit homicidam esse ab initio signifi-
cat hunc eius perpetuum esse conatum,
animas necare: circuire instar leonis
rugientis, & quærere quem deuoret, vt
ait D. Petrus cum addit veritatem in eo
non esse: docet frustra quem cum illo
pacisci, qui totus ex perfidia conflatus
est. & ideo cum semper velit nocere,
certo tenendum nobis, illum nullis blá-
ditijs, obsequijs, aut cultu homini re-
conciliari placari, aut deliniri: sed quá-
do se beneuolum aut amicum fingit,
tum maius malum hominibus moliri.
Orig. lib. 8. cont. Celsum, Probabile est
(inquit) dæmones, cum sint improbi,
ne cultoribus quidem suis dexteram,
datamque fidem seruaturos.

MONITIO III.

*Ne iudices hoc negligant puniri, aut
disimulant.*

Pro. li. 3.
sect. 4.

Vando confessarij incidunt
in Prælatos, Principes aut
Iudices, nimis lenes, & re-
missos, & negligentes in
sectæ huius extirpatione: Monere
illos debent, quod iunt à Deo consti-
tuti ad vindictam malorum, & sine
causa gladium non acceperint: quod
mala quæ ex eorum negligentia orbi
& Ecclesiæ inferuntur & gliscunt quo-
tidie, seuerissime ab illis exigentur:
quod ad damnorum restaurationem
eneantur, hoc peccatum directe &

A immediate contra Maiestatem DEI
tendere: & idcirco non magis licere
principi diuinam iniuriam remittere
aut dissimulare, quam Prætori licet
sui Principis, vel militi sui Imperato-
ris. Legē illam veteris Testamenti, Ma-
leficos non patris viuere c, non esse dum-
taxat iudicalem posituam, sed iudi-
calem iuris diuini & naturalis, & ideo
non esse per legem Euangelij subla-
tam. Iudicibus inferioribus non licere
vitæ secaritatem rei huius delicti pro-
mittere, vt crimen spontaneè confite-
antur & socios deregant: licere id solum
summo iudici, qui lege superior & ex
causa iusta, & quando hoc euidens ne-
cessitas vel utilitas reipub. postulat.
Meminerint, si qua damna per eorum
conniuentiam aut negligentiam à ma-
leficis subditi patiantur, si qui necen-
tur, aut ad consortium criminis per-
trahantur, sanguinem hunc à manibus
eorum Deum requisiturum. Non ho-
minis illos, sed Dei iudicia iudicare.
Cauendum ne fiant socij furum, & ne
dum, vt Iosaphat, his qui oderunt Do-
minum amicitia iunguntur, iram Do-
mini mereantur d videant ne audiant
terrificum illud Prophetæ dictum Re-
gi Achaz. Quia dimisisti virum dignum
morte de manu tua, erit anima tua pro
anima eius, & populus tuus pro populo eius e.
D Qui denique fallis opinionibus, & er-
ronea sua existimatione decepti cona-
tur iudices abducere, à cognitione &
ultione criminis huius, vel auctorita-
te, vel calumnijs, illi monendi vt reti-
piscant, ne & se conscios eiusdem deli-
cti, vel fautores delinquentium, vel iu-
stæ & Canonice contra hanc hæresim
inquisitionis disturbatores & impedi-
menta prabeant, cum periculo incur-
rendæ excommunicationis. c. vt inquisi-
tionis. de heretic. in 6 Denique hos om-
nes honorem Dei negligere, & proin-

de fol e-

de solere à Deo negligi, & in maximas calamitates & ignominias abijci iuxta comminationem Heli Sacerdoti factā 1. Reg. 2. vers. 30. Quam hoc Babylonij exitiale dixi l. 5. sect. 26. in fin.

Nahum inter præcipuas causas excidij Ninive memorat, quod in ea Magi & malefici magni fierent cap. 3. v. 4. Eandem ob causam minatur Ierolymæ Michæas ca. 5. vers. 10. Propterea Cananæi deleri & pulsi sedibus suis. Deut. 18. vers. 10. ex quo loco explicandum illud de medicamentibus sap. 12. 4. Numquam id impune Regibus celsit: Saul non excidit regno nisi postquam Magiæ præsidia quæsiuit tunc (ait Blesentis) dum Pythonissam consulit in montibus Gelboe, cum filiis meretur interfici. Sic Obozias, qui ceciderat per cancellos, dum de vita dicitur nitate scrutatur, vitæ eius tanquam tela texenda succiditur. Job maleficorum imitationem Manahes specimen fit Regis calamitosissimi, 4. Reg. 21. & 25. cuius peccatum etiam polteri luerunt, nec pacari Deus potuit loziæ pietate 4. Reg. 22. Iczabelis veneficia nota, sed & præcipitatum de fenestra, laceratam à canibus. Longum sit alios recensere. Zoroastrem fulmen occidit Magiæ inuentorem. Plin. lib. 30. cap. 1. 1. lib. 11. capit. 42. De Ferrando Comite Flandriæ, de Guilhelmo Juliacensi, de Scotia Regibus aliquod, de Principe quem memorat Gerson, actum superioribus libris. de Muleasse Tunetano Rege, non paucis egit Paul. Iovius, de Votigerno Rege Boëthus lib. 8. De Græcorum historijs multos memorat Petrarcha li. 4. ver. memorandar. cap. 1. 2. 3. Si Romanorum Annales voluas occurrere tibi plurimi, quibus hæc licentia exitij miserrimi occasio fuit. de Numa Pompilio, Plutarchus, in Numa. de Tullo Hostilio, Dionysius, & Livius lib. 1. De Nerone Plinius lib. 30.

A *Nar. histor. cap. 1. & Suetonius in Nerone De Valeriano. Nicephorus lib. 6. ca. 10. de Iuliano Apostata idem Nicephor. lib. 10. cap. 29. de Licinio Niceph. lib. 7. cap. 45. De Fl. Ruffino Tyranno, Claudianus lib. 1. de laud. Stilichon. de Maxentio, de Heraclio & alijs alij. Quid referam recentiora? Leopoldum Austriae ducem Friderici III. fratrem, nimis familiarem Magis, quidam narrant, ita à spectro perculsum fuisse, ut paucis post diebus obierit. Venceslaus Bohemiæ rex summo in pretio voluptatis causa Zytonem & alios habuit, cui quæso Principi cuncta regni negotia infelicitus cessere? Crespetus disc. 7. scribit cuidam ætatis huius Principi mortuo inuentam ad collum appensam imaginem Theurgico ritu deuotam, qua se felicem fore sperabat: quotamen vix vllus calamitosior fuerit. Concludam cum Rege, Reges alloquens: Nunc Reges intelligite, erudimini qui iudicatis terram. Seruite Domino in timore, & exultate ei cum tremore. Apprehendite disciplinam: ne quando irascatur Dominus, & pereatis de via iusta. Monet ut disciplinam apprehendant. Hebr. est *Nassku Ba* נשקו בר, quod etiam significat osculamini filium. osculari vero idem quod honorare. Nimirum optime Christum honorant, qui hostis eius diaboli partiaros in virga ferrea regunt & flagellant, qui Deum inhonorantibus non parcunt, hoc enim est apprehendere disciplinam, quia hoc est Christi doctrinam purè venerari & sequi.*

* *
*

Camerar.
operæ
succituae
270.

Psal. 2.
v. 10.

MONITIO IV.

*Superstitionibus vti quam noxium
& execrandum.*

Confer.
cum li. 3.
parte po-
stiorie.

11. Ioan. 3.
v. 8.
12. Ioan. 12.
v. 38.

Psal. 30.
v. 7.
1. Pet. 2.
Psal. 103.
v. 6.

Vi parui faciunt discere ritus
superstitiosos & eos exerce-
re, moneantur omnium su-
perstitionum & vanarum
obseruationum inuentorem esse dia-
bolum, qui principio mundi statim in
idololatriam fere totum genus huma-
num pellexit. Sed cum hoc eius im-
perium Dei filius destruxisset, *ad hoc
enim app. ruit filius Dei vt opera diaboli
destrueret a.* & paucis ante passionem
diebus dixit: *nunc mundus iudicabitur, &
Princeps huius mundi eijcietur foras b,* &
hic fuit scopus Apostolicæ per totum
orbem prædicationis: & tamen cum
imperio non fuisset imminuta vetus
illa ambitio diuinitatis: pro illa aperta
& clara idololatria pene extincta, te-
ctam quandam specie pietatis & vti-
litatis idololatriam inuexit, artium
superstitiosarum cupiditatem & cul-
tum. hanc ergo diram curiositatem
inuenit, & propagauit, primo vt sic
possessionem animarum, qua vi cru-
cis deiectus fuerat, clanculum dolo ma-
lo recuperaret. Secundo vt homines
hoc pacto primum & maximum præ-
ceptum, & votum religionis quod se
Deo adstrinxerunt in baptismo, vio-
lare assuescerent. 3. vt spem, quam ho-
mines in Deo habere debent, amit-
tant, & eam collocent in rebus istis vanis,
& ideo sint Deo maledicti, qui *c
odit obseruantes vanitates superuacue* 4.
vt sic in lethale peccatum pertractos,
leo rugiens d. deuoret, & decipiat ho-
minem draco venenatus, quem Deus
formauit ad illudendum ei e. Hæc
sunt commoda superstitionum ob-
seruationum, & qui eas colunt, aut

A amant docent se non Christi, sed di-
aboli discipulos esse, & eius magisteriū
amare, in eius ludos doctos esse, & alie-
nos à doctrina Ecclesiæ Catholicæ.

Mirum est aliquem posse his præsti-
gijs se dare, qui norit exitum infæli-
cem Magorum & præstigiatorum. In-
uentor Magiæ Cham seu Zoroaster,
fuit tandem ab ipso dæmone, quem
importunius sollicitabat, igne succen-
sus & concrematus, teste *Clement. in
lib. recognition.* de Simone Mago no-
tissima res, quod in aërem à dæmoni-
bus sublatus præcipitatusque fractis cru-
ribus cum ignominia & dolore inter-
ierit. Quæ de Cynope Mago, Procho-
rus, & de Zaroë & Arphaxat Abdias
lib. 6. tradidit prætermitto, vt & ea
quæ de Oddone, Hollero, Metothimo
Magnus Olaus in *Historia Septen-
trionali,* & de Sopatro, Eunapius in
Aedesio: de Orpheo, Mopso, Amphar-
rao, qui omnes magi fuerunt, Ouidius,
Seneca, Stadiusque: de Pythagora Sa-
mio Laërtius in *eius vita* & Cælius *libro
19. Antiquit. capite septimo.* Henricum
Cornel. Agrippam moriturum, à se ca-
nem suum Paredrium abegisse, cum
hoc dicto, *Abi mala bestia, tu me perdi-
disti,* tritum est ore omnium.

D Portantij obitus in Antuerpiensi car-
cere qualis, norunt ciues mei. Apud
Guilhelm. Tyrium *libro octauo, belli sa-
cri ca. 15.* duo magi volentes machinas
Christianorum incantare, primi illis
interfecti. Apud Polydor. Virgilium
anus saga coram omnibus à dæmone
abripitur, vt alibi narraui. Apud Du-
brauium *lib. 23. Hist. B. hem.* Zyto no-
bilis ille præstigiator ad extremum à
diabolo viuens, cum corpore & anima
de medio hominum fuit sublatus. Io-
ann. Faustus famosus magus his tem-
poribus in Germania, tandem à caco-
dæmone lecto extractus noctu, & strā-

gulatus.

gulatus, in uersa in tergum facie, domo quoque tota concussa, & pene euersa: ut scribunt V Vierus, Camerar. alijque Francisc. Picus lib. 5. de praxot. auctor est ex relatione fociorum, qui adfuerant, Magum quendam à dæmone viuum ablatum, nusquam vnquam comparuisse, dum curioso cuidam & non sitis sano Principi pollicetur, se Troie expugnationem & Hectoris cū Achille duellum, quasi spectandum in orchestra, exhibiturum.

Tam hæc factoribus sunt periculosa, nec minus ijs, qui spectandi talia sunt auidi. duo tantum exempla adscribam vetus vnum, & nouum alterum scribit Lucian. in Philopseude, de quodam Ecrate, quod cum vidisset Pancreatem quendam Magum Aegyptum; multa mira facientem, se paulatim in eius amicitiam insinuasse, adeo ut omnia ei prope modum arcana communita act. Tandem autem magum hunc ei persuasisset, ut omnibus famulis in Memphe derelictis, se solus consequeretur: neque enim defuturos ministros, atque ex eo tempore, inquit, sic vitam duximus. Cum in diuersorium quodpiam veniremus, homo accepto pistillo, scopinaue, aut pessulo, vestibus implicans, cum in id carmen quoddam dixisset, efficit, ut ambularet, utque alijs omnibus homo videretur. Illud ergo abiens, & aquam hauriebat, & cenam parabat, instruebatque atque in omnibus commode subserebat, ministrabatque nobis. Deinde, ubi iam satis huius ministerij fuit, scobinam rursus scobinam, ac pessulum pessulum, aliud recitans carmen, recitabat. Hoc ergo vehementer conatus, non inuicbam, quo pacto ex illo exiscerem. Nā id mihi inuidebat, quamvis esset in alijs facillimus. At quadam die in angulo quodam ten. briciso delitescens clam illo, subauscultauit propius incantationem illam, erat autem trisyllaba. Tum ille cum pistillo mandasset, que curanda erant, abiit in forum. At

A ego post ridie illo apud forum occupato, acceptum pistillum cum ornassem, syllabus illas simili modo pronuncians, aquam iussi ut hauriret. Tum impletam amphoram cum tulisset, desiste, inquam, nec amplius aquam haurito, sed rursus esto pistillum. At illud mihi haud amplius obtemperare volebat, sed aquam hauriebat continue, quo ad hauriendo totam domum nobis impleteret. At ego cum resistere huic rei non valerem (timebam autem ne Pancrates reuersus, id quod etiam euenit irasceret) correpta securi pistillum in duas partes disseci. At utraq; pars amphoram sumens hauriebat aquam, iamq; vnius loco duo ministri mihi esse ceperant. Interea Pancrates superuenit, ac re intellecta illa quidem in ligna rursus quemadmodum ante carmen erant, mutauit: at ipse me relicto (l. uenulum nescio, quo se subducens abiit.) Vides huic curiositatem ferè causam fuisse, ut aquis submergeretur. Cur vocas fabellam: cum potuerit in pistillo Paredrus aliquis Mago famulari. Sed cape alterum, de ijs, quibus periculum præsentaneum fuit, ne se ipsos denfarent. Philip. Camerar. libr. Opera successua, c. 70. ita scribit, Cum aliquando Ioannes Faustus apud notos quosdam diuenteret, qui de ipsius prestigiaticibus multa audierant, petierunt ab eo, ut aliquod specimen sua Magia exhiberet. Hoc cum diu recusasset, tandem importunitate sodalium neutiquam sobrius victus promisit, se illis exhibiturum quodcumq; expeterent. Vnamini itaq; consensu petierunt, ut exhiberet illis vitæ plenam vni maturis. Putabant autem propter alienum anni tempus (erat enim circa brumam) hoc illum præstare nullo modo posse. Assensit Faustus, iam iam in mensa conspicitum vni quod expeterent: sed hac condicione, ut omnes magno silentio immoti præstolarentur: donec illos iuberet vnas decerpere: si secus facerent, instare illis periculum capitis. Hoc cum se facturos promississent, mox lud. bris suis huic ebria turbata,

ita oculos & sensus praestrinxit, ut illi tot
vna mira magnitudinis, & succi plene in vi-
te pulcherrima appaerent, quod ipsorum
adesset. Rei itaq; nouitate cupidi, & ex
crapula sitibundi sumptis suis cultellis expe-
ctabant, ut illos iuberet resindere vvas. Tan-
dem cum istos leuculos aliquamdiu suspen-
sos, in ipsorum vanissimo errore tenuisset, su-
bito in fumum abeunte vite cum suis vuis,
conspelti sunt singuli tenentes loco vua,
qua vnusquisq; apprehendisse videbatur, suu
nasum opposito superne cultello: ita vt si quis
in memoriam praecepti dati vvas secare voluis-
set, seipsum in naso mutilasset. ¶ Quid plu-
ra? nihil ferè vnquam prestigiatores fa-
ciunt, quin aliquid factu facile, sed quod
difficile sit non facere, à spectatoribus
aut Magiæ studiosis postulent. Veluti
ne personas, quæ apparent alloquan-
tur, vel manum porrigant, ne circulo
pedem cesserant, & similia, quæ tamen,
vt faciunt post illos illecebris demones,
aut varijs terri culamentis, quasi com-
pellunt: Vt de Bauaris adolescentibus
apud Cæsarium legi, & duobus Are-
moricijs bono loco natis Gentiliaci,
cum puer Lutetia degerem; accidit,
qui ab archihomicida ambo tunc præ-
focati, eo quod circulo pedem extulit-
sent.

*Inunc, atq; animam fraudi committere do-
losa.*

MONITIO V.

*Vnde poterunt cognoscere, an à dæ-
mone effectus expectetur, an à
natura, an à Deo?*

vid. l. 3.
par. post.
q. 3. & 4.
sect. 1.

ONENDI sunt rerum ista-
rum ignari, Vanitatem &
mendacium omne Deo dis-
plicere, qui veritas est: dæ-
moni verò placere, qui mendax est &

A pater mendacij. Beatus vir (ait Psal-
mista a) cuius est nomen Domini spes e-
ius, & non respexit in vanitates & in-
sanias falsas. Vanitatem verò dici quo-
tiescunq; homo facit, vel dicit aliquid,
boni consequendi, vel vitandi cuiuspiã
mali causa, quod vim nullam neq; na-
turalem, neq; supernaturalem obtinet
ad effectum intentum verbi gratia si
quis in flumine seminet, vel litus aret,
dicendus est vanitatem operari, eo
quod arandi & leminandi finis seu ef-
fectus est mellis & fructus perceptio,
quem finem hæc eius actio nequit con-
sequi. ita si quis vt capitis dolorem
pellat, fascia linea, vel cartula alba cin-
gat tibiam, aut ægrum inter sarment-
tum diffusum perducatur, vel palmo cin-
gulum ægri metiatur, clarum est has
actiones esse vanas & superflitiosas,
quia nullam vim habent ad humor em
noxium capiti molestum inde expel-
lendum. Contra si applicetur capiti
aqua rosacea, vel ad bilis expulsio-
nem rubarbarum prabeatur, vel ad fle-
gmata capite educenda per sternuta-
tionem comedatur sinapi, non erit va-
na obseruatio, sed licitum remediũ,
quia natura ad hoc vim hiscerebus in-
seuit. Sic etiam verba nulla vim natu-
ralem habent aliquid efficiendi more
agentis phylitici sed quædam verba vim
habent operandi ex instituto Dei, &
iste effectus est supernaturalis: quædam
non tam vim habent supernaturaliter
operandi, quàm putantur ab imperitis
habere. Prioris generis sunt verba Sa-
cramentorum, nempe collationis bap-
tismi, consecrationis Eucharistia, a b-
solutionis peccatorum, &c, hæc verba
licite vsurpantur à Sacerdotib. ad effe-
ctum, cuius causa Saluator noster illa
instituit. Verum si quis hæc verba alio
ad aliam intentionem siue finem pro-
ferens transferret, eorum vsurpatio

facile-

facrilega, vana & superstitiosa foret, quia ad hunc effectum vim supernaturalem ea verba non acceperunt. Vana quoque est prolatio aliorum verborum, quæ non est ex usu Catholice Ecclesie recepta. Si quis itaque vana huiusmodi, vel verba vel facta adhibet, superstitiosus est, & diabolicus est effectus operis, quod probatu non est difficile. Effectus iste non est naturalis, quia quæ adhibita sunt media naturalem vim ad eum non habent, nec est miraculosus & à Deo, quia testimonium illi nullum perhibet sacra Scriptura, nec Ecclesie Catholice consuetudo aut doctrina. Procedit itaque ex occulta quapiam spiritualis creature operatione: non Angelicæ, quia Angeli semper faciunt Dei voluntatem, & cum Deo mendacium ac vanitatem omnem detestantur: restat, ut operentur hic cacodæmones, superstitionis inventores & amatores. Quare, qui hæc faciunt, Deum deserunt, & demonis doctrinæ atque imperio se subiciunt, cuius auxilium exposcunt, & opera viuuntur.

MONITIO VI.

Quæ remedia tutissima.

I quis afflictus vel vexatus sit à maleficis seu à dæmonibus eorum opera, & pro remedio vel consilio confessorium consulat: is illum inducat ad remedia Ecclesie consueta, maxime ad emendationem malæ vitæ. Theologi movent, & duo consideranda, Deum qui hæc mala permittit, & diabolum qui mala inferre: nam nihil hic inferre poterit, nisi ille permitteret, nec nocere potest, nisi in quem, ut sciat Deus permittit, nec plus illi ipsi nocere, quam

quantum Deus permittit. Minus longè potest, quam vult, aut iactat se posse. Præclare D. Antonius Magnus: Nos nec eius pollicitationibus credere, nec eius minas formidare debemus. fallit enim semper, nihilque verum promittit. Nam si non in omnibus mentiretur, quomodo talis, & tam infinita promittens, hamo crucis ut draco inuocatus à Domino est, & capistro ligatus ut iumentum, & quasi mancipium fugituum vinculus circulo, & armilla labia perforatus, nullum omnino fidelium deuorare permittitur? Nunc miserabilis, ut passer ad illudendum irruitus à Christo est, calcaneo Christianorum substratus gemit, ille qui vniuersa maria à se absorpta plaudebat: ille qui manu sua terrarum orbem teneri gloriabatur, ecce à nobis vincitur, ecce me aduersum se prohibere non potest disputantem.] Nimirum ligatus est à Deo, macro latronis retusus ab eo per quem, cum quo, & in quo facta, quæ fiunt, omnia. Tibi homo imputa, quod in te possit, quod in te ut possit Deus finit. Si alligatus diabolus est (inquit B. August. ser. 197. de Temp.) quare tantum adhuc proualeat? Verum est fratres carissimi, quia multum proualeat, sed tepidus, & negligentibus, & Deum non timentibus in veritate dominatur. Alligatus est enim tanquam catenus innexus canis, & neminem potest mordere, nisi qui illi se motifera securitate coniunxerit. Iam videtur fratres, quia stultus est homo ille, quem canis in catena postius mordet. Tu te illi per cupiditates & voluptates sæculi (addo peccata, superstitionesve) noli coniungere, & ille ad te non presumet accedere.] eadem habet Casarius lib. 5. miracul. cap. 52. Certè quoad Deum, causæ cur permittat esse solent, vel peccata, vel probitas famulorum eius, propter peccata permittit, ut puniat præterita,

vel vt

vel ut arceat à futuris alioqui: probat-
 tis vero gratia permittit, vt magis hu-
 milientur, vel vt probetur eorum con-
 stantia & fides. ob has causas Deus dæ-
 mone vtitur, tanquam licitore aut car-
 nifice bonorum. dæmon autem alium
 longe finē sibi proponit, & Dei volun-
 tatem gnarus exsequitur non cogitans
 hæc ad salutem humanam & gloriā di-
 uinam à Deo dirigi, sed conatur exstatu-
 rare malitiam suam, & odium explere
 nocendo hominibus, & simul si queat
 in superstitionem aliquam illos pertra-
 here. Itaq; non potest salubrius consi-
 lium iniri, quàm quo quis & Dei volū-
 tatem perficiat, & dæmonis proteruiā
 atq; odium eludat. hoc autem præstāt
 remedia Ecclesiastica. vt exēpli causa,
 si qua domus spectris, aut alia dæmonū
 infestatione sit inquieta, statim inquilini
 conscientiam excutiant, centerantur,
 & de peccatis confessionem institu-
 ant, & omnia de domo remoueant,
 quæ Deo queant displicere, deuotē in-
 super se Deo commendent, & Deiparæ
 & Sanctis: & interea dum durat vexa-
 tio, quotidie mane ac vespere Sacer-
 dos quispiam habitu Sacerdotali indu-
 tus, cum stola, cruce, & aqua benedicta
 accedat, & lustret omnia domus cubi-
 cula & loca alia, recitans deuotē, Psa-
 lum: *Qui habitat in adiutorio altissimi,*
 & Euangelium S. Ioannis, *In prin-*
cipio erat verbum, & alias preces
 pias & exorcismos, qui Dominicis die-
 bus in benedictione aquæ contra dæ-
 monum vim & insidias leguntur: po-
 nantur per singula præcipua domus lo-
 ca rami Palmarum benedicti, & can-
 delæ benedictæ, iubeantur dici Missæ
 varijs pijs, & Deum timentibus pro
 quiete familiæ illius, & vt Dei ira cesseret,
 & mittat custodem Angelum suū, qui
 domo illa dæmonem exturbet: caueat
 autem, ne cum dæmone sermonem vi-

A lum misceant, vel loquenti quidquam
 respondeant: multoq; magis caueant,
 ne quem Magum, aut vlla superstitiosa
 vexationi reprimendæ remedia accer-
 sant. Sed magna spe & fiducia in Deū,
 misericordiam eius summa cum paciē-
 tia præstolentur. [*Sic Cyruelus d. c. I. in*
sine. Sed hæc remedia fufius nobis nunc
 non sunt probanda, quia id præstitimus
 supr. lib. 6. Nunc adeo remedia per in-
 cantationes & superstitiones, vel nihil
 prodesse, vt patuit in lepra Constanti-
 ni, cui potius nocuerunt, vt docet Ni-
 cephor. libr. 7. hist. c. 33. vel si sanent ad
 tempus tantum sanare, & postea reiu-
 cidere in morbum eundem vt legimus
 de Hadriano Imp. apud Xiphilinum in
 Hadriano, & Zonar. tom 2.

C MONITIO VII.

Pro ijs qui curiosi sunt diuinationum, & secretorum.

ALES moneantur, etsi desi-
 derium sciendi (teste Philo-
 sopho) cunctis naturale sit;
 tamen id non oderandum esse
 habentis legis Dei, & rectæ rationis, qui-
 bus nisi frenetur, infrenis equi more
 nos cupiditas hæc in præceps abripiat,
 Legi diuinæ & rectæ rationi consenta-
 nea regula est, Non velle aut conari sci-
 re, quæ lumine naturæ scire non possu-
 mus, & diuina solummodo reuelatio-
 ne sciri queunt: & in illis ipsis, quorum
 scientiam possumus labore nostro, aut
 industria consequi, rectum & probum
 discendi modum tenere, ne regiam tu-
 tamque viam deserentes inani labore
 quærendi defatigemur, & per inuicia
 deua ablati optatam metam nunquam
 cursu contingamus, hæc docemur à
 Spiritu sancto, cuius sunt ista: *Sicut qui*
mel multum comedit, non est ei bonum.

Videb. ca. 9. lict. 4.

sic qui

sic qui scrutator est maiestati opprimetur à gloria a. & alio loco. Altiora te ne quaesieris & fortiorate ne scrutatus fueris : sed quae praecepit tibi Deus illa cogita semper, & in pluribus operibus eius ne fueris curiosus. non est enim tibi necessarium, ea quae abscondita sunt videre oculis tuis. In superuacuis rebus noli scrutari multipliciter. Plurima enim super sensum hominum ostensa sunt tibi. Multos enim supplantauit suspicio illorum & in vanitate detinuit sensu illorum b. Mysteria fidei & salutis, fide nobis credenda sunt, & à Deo reuelata fuerunt Ecclesiae suae. Alia occulta quaedam Deus nulli reuelat, sed sibi reseruat, vt secreta cordium, futura mere contingentia, &c. & hæc citra reuelationem sciri arte vel scientia vlla nequeunt. Et hæc conari scire est vanum & inane, & artes ad hoc nitentes sunt superstitiosæ. Aliæ res sciri possunt studio, disciplina & experientia, in his cauendum ne sine labore, aut vlu, vel doctore, ea conemur scire per media illicita, vt sunt ars Notoria & similes diuinationes, de quibus egimus toto libro quarto. Harum rerum talem scientiam à dæmone infundi seu tradi patet, ex rebus quas prædicunt, quas cum nequeant scire luce naturæ, nec acceperint diuina reuelatione, consequens est ea discere à dæmone: qui (vt foueat superstitionem) eo quod vtantur signis ab ipso institutis, etiam ignaris nec sentientibus illis phantasmam mouet vt hoc vel illud dicant, vt docet Diuus Augustinus libro secundo, de doctr. Christiana. vnde sequitur eum qui vult huiusmodi scire, consentire in magisterium diaboli, seque eius disciplinæ tradere, & Deum doctorem atque Dominum deserere, & à fide apostatare. stulti sunt qui dæmonum responsis credunt, quia fallere dæmonum est. Sic sefellere Cræsum & Pyrrhum,

A testibus D. Hieronym. in cap. 41. Esai D. Augustino 3. de ciuitat. Dei Lactantio & alijs, Manfredum teste Pico lib. 4. de Pranotio. capite nono. Indos apud Oforiū lib. 2. hist. Lusita. cap. 15. Ferrantem Comitum Flandr. & alios quos lib. 4. memorauit. d. sect. 4.

MONITIO VIII.

B Pro ijs qui scientiam infusam affectant certis ritibus sine labore, &c.

Monendi primo, curiositatem sciendi non necessaria, non modo non vtilem, sed valde noxiam esse tolere. Spiritum sapientiæ & intellectus à solo Deo expectandum: quoniam qui volunt, sed quos placet, solet implere. **C** Melior est homo, ait Ecclesiasticus, qui minuitur sapientia, & deficiens sensu in timore, quam qui abundat sensu, & transgreditur legem altissimi.] Et verissimum illud D. Hieronymi nescio vbi: Melius est nescire aliquid, quam cum periculo (scilicet animæ) discere. vt & illud D. Prosperi. Non sunt scrutanda, quæ Deus occultæ esse voluit, quæ autem manifesta fecit, non sunt negligenda: ne & in illis illi ite curiosi, & in his damnabiliter inueniamur ingrati. De altitudine discretionis Dei non conturbabitur cor humilitatū nostræ, si firma & stabili fide tenebit, omne iudicium Dei iustum esse secretum: vt vbi inuestigari non potest, quare ita iudicet, sufficiat scire, quis iudicet. Lauda & reuerare quod agitur, quia tuum est nescire cur agitur] sine scrutatores huiusmodi diuinorum secretorum, mergi solent inuadabili profundo. Nec minus periculosum est nouos sciendi modos, quam nouas doctrinas inuenire, de quibus ab Apostolo præmo-

C. 19. V. 22.

de gent. vocat.

1. Tim. 4.
v. 1.
Mar. t. v.
21.

Pfal. 105.
v. 28.

1. k. 4. phy
licor.

niti sumus, fore, qui sectarentur: *doctri-
nas demoniorum.* quid aliud faciunt qui
doctoribus dæmonibus vtuntur? Au-
diant Chrysoftomum explicantem il-
lud Saluatoris, *abmutesce & exi ab homi-
ne: Saluiferum hoc nobis (ait) dogma datur,
ne credamus dæmonibus, quantumcunque
denunciant veritatem.* Jcaueant ne irritent
Deum in adinventionibus suis, & multipli-
cetur in eius ruina. caueant ne: quod de-
plorat Richardus Victorinus: *Veri-
tatem quarant non in veritate, sed in
vanitate: quasit am inueniant, non ad veri-
tatem, sed ad vanitatem, & quod miserrimum
est, in verbis vitæ & lucra mortis nego-
tiantur.*

Præterea tales admonendi sunt, tub-
esse periculum superstitionis, & ten-
tationis Dei. Nam qui scientiam quæ-
runt modis insolitis, vtrique se peri-
culo exponunt. Naturaliter scientiæ
pauulatim, successu temporis, lectio-
ne, auditione, & experientia acquirun-
tur (vt recte Aristoteles) petere à Deo
vt infundat, sicut Danieli & Salomoni
fecit, est petere, vt sine necessitate mi-
raculum edat: quod est tentare Deum.
Adhibere orationes, aut alia ad hoc nõ
instituta à Deo aut Ecclesia, est vanita-
tem quærere & mendacium diligere,
(vt ait Psalmista) & proinde supersti-
tiosum. Orandus itaque Deus, & nobis
imul naturali conatu elaborandum.
Nam facientes Deus adiuuat. Periculũ
magnum est: ne *arti memoria* (quæ tradi
potest præceptis locorum & cellularũ
ad hoc accommodatis) aliquid super-
stitionum *artis Notoria* admisceatur:
hoc ergo vt caueant, mo-
nendi,

(*)

A

MONITIO IX.

*Proijs qui sunt cupidi corporea salutis, ho-
noris, aut pecunia, aut gratiæ acquirenda
vel recuperanda, & ad hoc vtuntur me-
dijs suscitatis Saluatorum, seu Saluta-
torum, de quibus actum, l. r. ca. 3. q. 4.
vel etiam Periaptorum, de quibus ibid.
cap. 4. q. 5.*

B

Nculcanda diligenter illis est
hæc regula: *In omni egritudine,
ne, aut iactura bonorum fortune
vel corporis, que solent hominib.*

*à Deo, vt flagellapccatorum, & mala pena
infligi, seruos Dei ad duo debere præsidia
confugere. Primo, quærere & inuestigare
modos, & remedia cuncta, quæ natura-
lis ratio hominem docet, vt se hoc peri-
culo vel noxa liberent. Secundo, sedulo
& feruenter commendare Deo & san-
ctis personam suam, familiam, & bona,
& orare: vt cœlesti sua ope & liberali-
tate suppleat, & præstet id quod hu-
mana imbecillitas nequit consequi.
Quoad primum ergo moneantur ad-
hibere humanam naturalemque dili-
gentiam, ipsi per se sibi non deesse: &
prudentiores consulere, quoad valetu-
dinem, pharmacopolas, medicos, chi-
rurgos: quoad iacturam aliorum bo-
norum, amicos, & alios qui prudentia,
& vsu, experientiaque pollent. Quoad
secundum, seu spiritualem diligentiam:
confugiant ad orationes, ieiunia, &
charitatis opera: confidant in Deo, spe-
rent ab eo remedium: curent orari à*

C

D

E

*personis pijs, religiosisque: missas ad eã
intentionem dici: denique omni stu-
dio contentur Deo quam maxime pla-
cere. talibus enim hostijs placatur Deus.
docet nos hoc ipsum S. S. in Ecclesia-
stico: *Honora medicum propter necessita-
tem. Etenim creauit illum altissimus. A Deo**

Iuge hæc
js que
sta li. 6.
2. lib. 3.
1. ca. 3. q.
4. & li. 4.
p. 2. q. 4.
1. ca. 3.

Ecclesia
in p. 10.

est enim

est enim omnis medela, & à Rege accipiet donationem. Altissimus creauit de terra medicinam, & vir prudens non abhorrebit illam. Ad agnitionem hominum virtus illorū, & dedit hominibus scientiam altissimus, honorari in mirabilibus, in his curans mitigabit dolorem, & vnguentarius faciet pigmenta suauitatis, & vnctiones conficiet sanantatis.] En primum quod diximus de diligentia naturali: de altero, nempe morali diligentia, sequitur: *Fili in tua infirmitate non despicias te ipsum, sed ora Dominum & ipse curabit te. Averte à delicto, & dirige manus, & ab omni delicto munda cor tuum.* Hoc intelligendum de omni damno quorumcunque bonorū. Igitur cum hæc homo præliterit, patienter ferat, & voluntatem suam diuinæ subijciat, certus, se, si magis expediat, liberandum, si nõ liberetur, id sibi vtilius esse. Moneantur, si alijs illicitis remedijs conetur vti, tū illos à Deo, quo inuito conantur sanari, ad dæmonem confugere. Male etiā sibi consulant, quia perdunt fructum patientiæ, qui maior est, & melior cunctis corporis aut fortunæ bonis. Stulti sunt, quia vt corpus sanent, animam necāt. Quid stultius & impudentius, quam si Deo dicrent: Quia tu me sanare non vis, transfugiam ad hostem tuum, & ab illo salutem petam? hoc non verbis, sed pertinaci conatu dicūt. Hi tandē adeo diuinam iram inflammant pertinaci cupiditate, vt Deus vel finat illos à dæmone necari, cuius rei exempla dedi, *li. 6. ca. 2. sect. 3. rem. d. 8. & 9.* vel, quæ grauior adhuc est pœna, ad eorum summū malum finat illos, quod expetunt ope dæmonis cōsequi. Sed dies veniet, quādo intelligent longe sibi vtilius fuisse morbo, affligi, immo & per sumos diuturno tempore cruciatus emori, quam superstitiosis artibus sanari.

MONITIO X.

De exorcizatoribus, seu coniuuratoribus energumenorū.

Voniam nonnullis in locis multi abusus irrepsere in exorcismos legitimos & Catholicos, contra Apostolicæ Romanæ Ecclesiæ consuetudinem: quædam monendi sunt, quibus harum rerum inspectio & cura incumbit. Suppono, Saluatorem nostrum dedisse sponsæ suæ Ecclesiæ potestatem dæmonia de corporibus pellendi, *Luc. 10. v. 10. & Mar. 16. v. 17.* hanc potestatem vero ab Ecclesiâ cōcessam dumtaxat clericis: & non omnibus, sed Episcopis, Sacerdotibus, Diaconis, Subdiaconis, & exorcistis tantū. Vnde apparet ijs qui saltem, *Exorcistarum*, in gradu non sunt, hanc facultatem nõ competere iure ordinario: ideoq; necesse esse, vt qui illam velit contendere sibi datam & concessam à Deo, is extraordinarij turis seu priuilegij documenta debeat ostendere talia, vt iudicio Ecclesiæ idonea censeantur. Quoad vero, qui hoc officium iure ordinario acceperunt, non plus potestatis vni competit hac in re, quam alteri: nisi quod honestas & recta Ecclesiæ consuetudo postulat, vt coram superioris ordinis clerico, minoris gradus clericus, ipso id inuito, non attentet.

Ex his sequitur suspectos esse pæcti dæmoniacy, primo laicos, seu clericos non præditos ordine Exorcistarum: qui hoc munus quasi ex officio, aut peculiari gratia, donec Dei vsurpant: illos quoque clericos, & religiosos, qui quasi sibi peculiare vindicant: dicentes, ad exorcizandum, plus virtutis naturalis vel supernatu-

Vide l. 6. cap. 2. q. 3. sect. 3. lit. Y. & lib. 1. 730.

ralis sibi esse, quam cæteris eiusdem ordinis, aut gradus.

Solent huiusmodi, peculiare exorcizandi formulas & ritus habere, diuersos à communis Ecclesiæ ritibus & formulis: quæ sunt diligenter ab Episcopis examinandæ, & non permittendæ facile, nisi iudicio piorum & Doctorum virorum sint approbatæ. Vehemens suspicio est, his esse pactum cū dæmonibus, vt talibus obseruantijs se fingant compelli exire. Causa dæmoni est, quia dum isti sic publice coniurât, semper in frequenti corona adstantiū aliquid lucri facit. Accedunt multi, vt sermones, quos vltro citroque miscet exorcizator & diabolus, audiant: gaudet dæmon, quia solet aliquos fidei aut morum errores spargere, aut saltem impetrare vt faciant aliqua superstitiosa, vana, ociosave: diffamat innocentes, nocentium occulta crimina reuelat, vt male de illis suspicentur cæteri: instigat quosdā ad carnalia, quosdam ad auaritiā dicitis suis: bonos fingit se timere, vt impellat in superbiam. Monendi ergo vt abstineant exorcizatos superfluis colloquijs, & terminis illis actuum iudicialiorum, quibus iubent dæmonem nunc exire, & iterum se iudicio postea tali die sistere. 2. vt abstineant formulis illis nouis & insolitis ac secretis, & non approbatis Ecclesiæ iudicio. 3. vt ad exemplum Christi a paucis iubeant dæmonem tacere & exire, nec garriendi præbeant vel causam vel potestatem. Videntur autem monendi quoque Prælati & Iudices Ecclesiastici, ne in diocæsibus suis permittant esse aliquos priuatos: qui quasi ex officio & virtute peculiari exorcizent. Nam hoc est officium proprium pastorum Ecclesiæ: & in eorum absentiam cunctorum qui saltē ordine exorcistarum præditi sunt: qui nō vim

Luc. 4.
1. 35.

A naturalem, sed supernaturalē ad hoc, in Sacramento Ordinis acceperunt, Priuati vero monendi sunt, vt à pseudoexorcistis huiusmodi sibi caueant, neque accedant ad eorum conuentus quia cum Deus prohibuerit ne pythones audiamus *b*, hoc etiam prohibuit ne energumenum huiusmodi in corporibus loquentes dæmones auscultemus: item si forte accesserint, monendi sunt omnes, ne quam mendacij patri fidem præstent, neve quid faciāt eorum: quæ ille præcepit faciendā, quia ipse præcepit, maxime quando mentitur se defuncti animam esse: quod semper est falsum. Si iubet faciamus aliquid, ad quod faciendum lege iustitiæ, vel charitatis astringebamur: id faciendum etiam illo nihil dicente fuit: si aliquid boni, ad quod non tenebamur, quod facere sit meritorium, licet bit facere, quia natura sua licitum & meritorium erat. Tutius tamen foret aliquando ista secundi generis commutare in alia, vel prætermittere: ne quid fraudis insit in dæmonis consilio vel iussu, quod non videmus. Moneatur ipse exorcista non minus quam cæteri, nihil curiositatis aut discendi causa dæmonem interrogare, aut ab eo exquirere, licet id honestissimum sit & vtile videatur: quia non licet familiaritatem cum eo instituere, vel eius discipulum esse, vel eius consilium, aut auxilium petere. Nisi si forte, virtute Christi, vi cogatur & iubeatur dicere veri aliquid, quod ad spiritualem salutem adstantium prudens & pius exorcista merito iudicet pertinere, vt videmus Christum, Luc. 8. nomen dæmonis interrogasse: vnde consuetudo inualuit nomen dæmonis exquirendi.

Quoad ipsum exorcismi modum, moneantur sequi, *Pastorale suum*: sed

prius

prius medicorum iudicium audiant, an videatur verè energumenus.

Hæc quæ dixi de energumenorum exorcistis, pleraque locum habent etiam in exorcistis nubium, quæ tempestates & procellas, grandineque adducturæ videntur; item ijs, qui coniurant seu exorcizant locustas, & alia insecta agris damnosa; de quibus, quæ peculiariter sunt proximo monito expediam.

MONITIO XI.

De coniuratoribus nubium & insectorum.

VOAD nubium coniuratores, qui iactant se vim habere nubes à certis locis expellendi, repellendique; eorū iactantia facile conuincitur, primò, si interrogentur, an nubes illæ sint naturalibus ex causis ortæ, an ex maleficio & operâ dæmonis? si dicant ex naturalibus causis; ergo exorcismus fertur contra Naturæ auctorem Deum; quod blasphemum & sacrilegum; & vim habeat naturalem contra nubes necesse est, aut supernaturalem. Supernaturalem non accepit à Deo, qui sibi contrarius non est; nec à bonis Angelis: ergo à dæmonis ope vis illa prouenit: si nubem dicant ex maleficio ortam & moueri à dæmone. Vnde sciunt, nisi ex pacto? Secundo interrogentur, si notitiam habent, & potentiam pellendi malas nubes, cur non etiam norunt & possunt adducere & euocare, tempore squaloris ac siccitatis, in agros nubes bonas & salutare? Tertio cur non etiam fulmina & ignem de cælo cadentem; ac incendijs domos absumentem valeant arcere aut exstinguere? Quarto cur non sciant etiam coniurare ventorum turbines, & aquarum eluionis;

- A quibus lata & domus, & arbores, sternuntur & abripiuntur? nam ut nubes illæ, aliquando à malis Angelis permittente Deo, formantur & immittuntur: sic & alia ista, ut ex Iobi sacra historia docemur, cur igitur, si ad hominum commune bonum hæc ars aut potestas à Deo illis tributa, beneficentia Dei ad vnum hoc ab illis restringitur? Vnde apparet illos hæc ex pacto operari, Moneantur itaque cæteri, ut ab eorū confortio abstineant, & ne tales exorcistas suspectos, vel pretio, vel prece conducant: sed vtantur contra nubes huiusmodi armis consuetis Ecclesiæ; nempe benedictiones, preces, litanias, vitæ commendationem, & opera pia, ac satisfactoria ieiunij, disciplinarum, &c. adhibeant; quæ remedia etiam sunt utilia cõtra cætera illa, quæ diximus mala & pericula. Parochi locorum indicant & celebrent processiones, & sacrum canant pro serenitatis & fertilitatis impetratione, & ira Dei auertenda. Cantentur in templo deuotè Psalmi accommodati, vt *Canticum graduum, Misere mei Deus, Qui habitat in adiutorio altissimi, Liberame de inimico Deus meus, & Deus misereatur nostri, & similes.* Legantur Euangelia accommodata, vt de sedata à Christo maris tempestate; fiat processio per claustrum Ecclesiæ; canantur Litanie, & recitentur collectæ proposito seruientes; inuocentur Sancti loci patroni, & quorū illic reliquæ honorantur: quas tamen tutius sortassis & honestius sit foras in tempestatem & pluuiam nõ proferre; præsertim Venerabile Sacramentum (quanquam deuotionem id citra irreuerentiæ & iacturæ periculū facientium; pro more regionis, putem seruandum) & hæc omnia intra templi ambitum perficere, vbi & minor distractio, & deuotio maior esse solet: nec minus audiet Deus in tē-

plo,

vide lib. 6
c. 2. lit. B
& lib. 4.
par. 2. q. 4.
sect. 8. &
vid. Mar
tin. de A
rili de su
perstit.
paulò an
te med.

plo quã foris:cauendũ verò maximè, ne cū nubibus colloquia instituatur; sed sermo omnis cū Sanctis & Deo sit. Mensibus autem, quibus solent hæ noxiæ nubes esse frequentiores, vt Vernis & autumnalibus; ascendant parochi quotidie manè turrim templi, vnde agros parochiæ queant intueri, & non coniurent aërem; sed benedicant agris & terminis lux diocesis: recitent Psalmos aliquot. Euangelia, & collectas & aquam benedictam more solito in aërem, & terram iaciant: & meridiano tempore campanã pulsent; vt parochiani ad templum veniant Deum oraturi; vt fructus terræ Deus conseruet. Campanæ quoque pulsentur: qua de re actum, lib. 6. c. 2. q. 3. sect. 3. FF.

Alij sunt, qui vindicant sibi artem quandam aut potestatem peculiarem, vt à Deo concessam, expellendi, necãdiqu; campi bruchos, locustas, cantaros, & alia insecta atque vermina, quæ fructus, & radices, & semina depascuntur, & spem agricolarum deludunt: & tales multis in locis solent à rusticis quotannis magno pretio accersiri. Praxis esse solet huiusmodi. Impollitor iste se iudicem constituit, comparant coram eo duo procuratores, vnus causam populi agens, fungitur vice accusatoris: alius à vicario Episcopi, vel regio officiato loci constitutus, vicem subit rei, pro locustis seu alijs insectis litem contestantur, & seruantur processus ordinarij omnes tricæ, & moræ, ac dilatoriij termini, tandem in causa concluditur, & bellus Iudex fert sententiam, qua insecta illa iubet intra certum dierum spacium terminis illius territorij excedere sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, &c. Superstitio hic apertior est, quam vt queat tegi. Quare monet Ciruelus (è quo pleraq; superiora monita fere desum-

A pti) vnanimiter omnes sanctos Doctores hæc damnare; eo quod lis instituat cum creatura irrationali, quæ quid agatur nec scit, nec sentit, nec potest intelligere: & cum illa insecta naturaliter nascantur, iniusta est excommunicatio, nec mortaliter, nec venialiter peccantium: blasphemum vero est hanc sacram Ecclesiæ censuram sic derisui & ludibrio habere, non secus ac si quis sub pœnâ excommunicationis iuberet canibus ne latrarent, & lupis ne eiularent, aut vulpem absolueret à rapinis gallinarum, &c. denique constat omnia hæc acta iudiciaria, nec naturalem, nec supernaturalem vim habere contra huiusmodi insecta. vide qua fusius disputata contra Malleolum lib. 3. part. 2. q. 4. sect. 9. Moncantur vt potius remedijs tum Ecclesiasticis, tum naturalibus. Naturalia docent libri Geoponicorum, vt verbi gratia solum vinearum sæpe expurgare euulsis omnibus herbis vineæ innascentibus; ipsos truncos & ramos vinearum diligenter putare, & aliquando decorticare, & falcuæ, aliorumque ferramentorum, quibus vtuntur, ferrum inungere vsi pinguedine, aut saltem aceto forti contusis alijs commisto: excutere insecta, suppositis lancibus vel testis, aceto alliato plenis; folia præscindere, in quibus sunt semina verminum; & si iam in folliculis sunt semina, folliculos ablato extra vineas cremare; caprifici radices appendere vitibus; suffumigare vites & arbores cera & sulfure accensis, & vento capto qui dispergat fumum per vineam & agros, vel alijs etiam similibus vti acribus & grauibus suffitibus; sepelire in horto, vel vinea, tribus aut pluribus locis intestina pecorum, ita vt pars non exigua emineat supra terram: & cum eo confluxerint insecta. simul illic igne exurere, & alia,

quæ

p. 3. de
perit. c. 30

quæ norunt boni olitores, vinitores, & agricolæ. Pro Ecclesiastico remedio, licebit illud desumere ex sequenti historia, quam idem Ciruelus memorat. Multis olim annis. Cantabriam, totamq; Hispaniam Tarraconensem infestatam à vermibus fuisse, qui quotannis fructus omnes terræ absumberat. Misere itaque Cantabri, & Celtiberi ad Sedem Apostolicam petentes consilium, quid facto foret opus. Motus eorum precibus Pontific. Roman. eo misit Legatum Episcopum Ostiensem nomine Gregorium, virum eximia prudentia & sanctitate: Qui, vt in Hispanias aduenit, crebris concionibus populos illos à vitijs varijs ad feriam penitentiam perduxit, præsertim publicorum flagitiorum: postea instituit fieri processiones publicas læuientium in tergum flagellis: indixit aliquot dierum eleemosynas, ieiunia, precesque: demum vestitus ornato Pontificio Missas in altari portatili in ipsis agris dixit, qui magis erant calamitosi, sic fugiuit necauitque multitudinem insectorum, adeo vt multis post annis immunes omnino agri fuerint. Solent in his partibus Sancti huius opem implorare: consultumque fuerit alijs quoque locis hanc eius methodum & exemplum sequi.

MONITIO XII.

Quæ cauendæ in precibus & orationibus vanæ obseruantia?

RATIONVM quoque Sanctitatem diabolus multis superstitionis circumstantijs solet violare: aliquando violat malo fine proposito, vt cum quis o

A rat, aut celebrari curat missam ad exitium alicuius; aut vano, vt ad sciendum aliquid boni successus, &c. Moneantur ergo in orationibus attendere ad sequentia axiomata.

Primum peccatum orationis est ratione materia, quando petuntur res illicitæ aut noxiæ; quæ repugnant honori aut preceptis Dei, aut caritati proximi aut quando res indifferentes (verbi gratia, diuitiæ, honor, doctrina, &c.) petuntur absolute, aut pertinaciter, nimisque instanter; aut quando petuntur instanter res, de quibus iustum dubium est, an sint homini ad salutem futuram: aut petitur cognitio futuri euentus ad matrimonium, &c. vt sunt virginum Hispanarum illæ orationes, quas vocant, *de los Reges, de la estrella, de sant iuan*; quibus finitis aucupantur prima transeuntium verba, & inde colligunt, quod scire volebant; superstitione stolidâ & impiâ, vt bene Horozæus libr. 2. de vera, & falsa diuinat. cap. 24.

Secundum est ratione forma, quando continent verba vel sensus verborum aliquid falsum, mendax, fidei, vel naturali rationi contrarium; vel nomina barbara, & ignota, aut nugæ & ineptias; quia hæc omnia sapiunt blasphemiam.

Tertium peccatum est ratione modi seu ceremoniarum, quæ adhibentur; quando illæ sunt vanæ, & præter vel contra communem Ecclesiæ consuetudinem: vt si necessario debeant fieri certo statu Corporis, certis horis vel diebus non interruptis, brachijs certo modo expansis, oculis in certum locum defixis, cum tot candelis talis vel talis coloris: & similibus, existimando circumstantias has ad effectum aliquid naturalis, vel supernaturalis virtutis conferre.

Contra

Vide l. 6.
c. 2. q. 3.
sect. 3. litt
Z. & l. 3.
part. po.
ster. q. 4.
sect. 2. &
sect. 8. & 9

Contra hæc peccata adhortandi sunt homines, vt firmiter apud animum suum statuunt nec velle malum vllum vitare, nec velle boni quidquam consequi, vel retinere per vlla media illicita, vana, aut superstitiosa. 2. Postquam diuinum auxilium seriò implorarunt, conentur suam voluntatem diuinæ profus conformare, sibiq; certò persuadeant, quicquid eis acciderit, id à Dei prouidentia procedere, & ipsis esse longè vtilissimum. 3. certò credant, quando Deus illis non concedit, quod postulant, id paterno Deum pi-um & misericordem animo facere; quoniam hoc illis expediat. sicut solet medicus ægro multa subtrahere & denegare, non inuidiâ nec sæuitiâ, sed benevolentia & sapientia. 4. Non apponant missis: quas ad intentionem suam dici curabunt, vllum numerum aut determinationem, loci, diei, candelarum, &c. ex hoc capite damnantur Missæ quas vocant, *tricenarias reuelatas, & clausas, missas Comitum, missas S. Amatorum*, contra quas disserit D.

A Vincentius Ferrerius, *homil. 4. Dominica 4. in Aduent.* Ex dictis etiam damnantur orationes, in quarum titulis præscribitur certus dierum numerus, quo exacto sint exoraturi; contra illud præstantis viduæ Iudith. 8 v. 12. *Qui estis vos, qui tentatis Dominum? Non est iste sermo, qui misericordiam prouocet: sed potius qui iram excitet, & furorem accendat. Possistis vos tempus mirationis Domini, & in arbitrium vestrum diem constituisse ei. nec non orationes, quibus petunt à Christo, Deipara, vel sanctis reuelationes aut apparitiones; quia hoc est plenum periculi ac deceptionis, audaciæ, curiositatis ac præsumptionis quemadmodum etiam orare, vt significant eis diem & horam obitus, & istis insuper inculcandum illud Thomæ de Kempis; *Quid faceres si scires? nunc ita viue, vt securus horam illam expectes.* Hæc sufficient: sunt enim cataplasmata contra superstitionum præcipuos fontes, causasque, reliqua ex toto petenda sunt opere.*

B

C

In quo quæcunque scripsi, ea cuncta S. A. & C. R. Ecclesiæ iudicio, & Piorum Theologorum censuræ subijcio: si quid ignaro elapsum, quod Ecclesiæ minus probetur, improbo, damno, & pro non scripto haberi volo.

MARTINVS DELRIO
Societ. Iesu Presbyter.